

***Barbus meridionalis* Risso, 1827**

Ordre: CIPRINIFORMES
Família: CIPRÍNIDS

Barb de muntanya

Aspecte general d'un individu en el seu medi

Autor: Quim Pou

Morfologia identificativa

Barb de mida petita, que assoleix mides màximes de fins a 230 mm de longitud forcal en el cas de les femelles i fins a 170 mm en els mascles. El cap és relativament petit i la boca presenta uns llavis generalment amples, amb un lòbul medial patent. Els bigotis, típics dels ciprínids, són curts i fins. L'últim radi de l'aleta dorsal no presenta denticulacions. Les aletes pectorals estan en una posició baixa i la dorsal té un perfil convex. La coloració de fons del cos en els adults és marronosa o grisenca i tant els joves com els adults estan profusament recoberts de taques de color negre. Existeixen tubercles nupcials en els mascles d'aquesta espècie.

Fenologia

Es pot trobar al llarg de l'any en els cursos fluvials de major entitat. El període de reproducció s'estén entre març i juliol. Durant l'hivern es l'activitat es menor i pràcticament no hi ha creixement.

Requeriments d'hàbitat

Mostra preferència pels rius i rieres de muntanya, amb aigües ràpides, clares i oxigenades, però també es troba en els trams mitjos, i baixos d'alguns rius mediterranis. Requereix de fons pedregosos per a realitzar les postes. Cursos d'aigua intermitents (24.16).

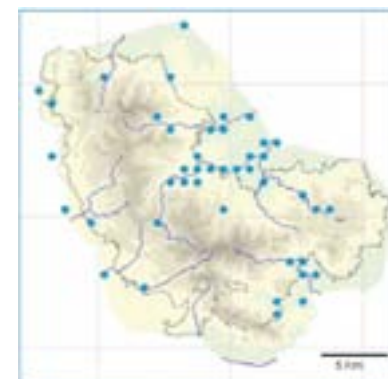
Biologia

S'alimenta bàsicament d'invertebrats. Es reproduïx sobre fons de grava. S'ha comprovat que la seva longevitat màxima a la conca de la Muga és de 10 anys per les femelles i de 7 anys pels mascles. Les femelles creixen més que els mascles des del primer any de vida. Tant els mascles com les femelles poden ser actius sexualment durant el primer any de vida, un cop han arribat als 50 mm de longitud forcal. Gairebé la totalitat de les femelles de 100 mm de longitud forcal participen en la reproducció, mentre que en els mascles es dona en assolits els 75 mm. La posta es múltiple, i la fecunditat màxima observada en algun dels rius catalans on es troba és de 21500 ous.

Distribució a Catalunya

Mapa de cites a les Gavarres

Cites i localitats a les Gavarres

Es disposa d'un bon coneixement de la seva distribució a l'espai arrel dels treballs de camp realitzats al llarg del 2006 per a l'estudi de l'espínol (Pou, Clavero & Zamora). L'espècie és present a la majoria dels cursos de major entitat, malgrat el nombre d'efectius pot variar en funció dels episodis climàtics. Es diferencien dues poblacions, una distribuïda en els nombrosos afluents de les conques del Ter i subconques de l'Onyar i Daró, i una segona població molt més reduïda a la conca de la riera de Calonge.

Interès de l'espècie

Es tracta d'una espècie endèmica del litoral mediterrani Italià, francès i català. A Catalunya la trobem a les conques dels rius Muga, Fluvià, Ter, Daró, Tordera i Besòs. Antigament l'espècie es trobava àmpliament distribuïda en els cursos fluvials permanent de major entitat (Ter), on actualment les poblacions són molt migrades. Les poblacions presents al massís, on l'espècie es reproduïx cal entendre-les com un reservori poblacional, allunyat de la forta pressió que reben en els rius esmentats. Espècie protegida a nivell europeu. DH: Annexos II i V; Berna: Annex III; LVE(UICN): VU.

Vulnerabilitat i factors d'amenaça

És tracta d'una espècie exigent pel que fa a la qualitat de l'aigua, cosa que la fa sensible a qualsevol tipus de contaminació dels rius on es troba. La destrucció del seu hàbitat, o construcció de infraestructures que esdevenen barreres físiques afecten negativament a les seves poblacions. La introducció i presència d'espècies exòtiques en els rius que ocupa contribueix al seu declivi poblacional. A les Gavarres, és especialment vulnerable en els períodes de sequera excepcionals, en què bona part dels cursos fluvials s'eixuguen totalment. Com a exemple de la sensibilitat a les barreres físiques, cal citar un canaló sota de la carretera C-65 (Sant Feliu) que impedeix la recolonització del riu Bugantó, on hi ha hàbitat per a l'espècie. Malgrat la vulnerabilitat de l'espècie, no es troba emparat per les legislacions estatals ni autonòmiques, essent una espècie objecte de pesca. Un darrer factor d'amenaça el constitueixen els processos d'erosió- sedimentació que podrien ocórrer en cas que esdevingués algun gran foc forestal. Un increment important de materials sedimentaris fàcilment acabaria reblint els ja de per si escassos punts d'aigua permanents.

Propostes de Gestió

En primer lloc cal evitar l'existència de barreres físiques que puguin condicionar o impedir la connectivitat entre els ambients fluvials de les Gavarres i els cursos de major entitat (Ter, Onyar, Daró). Un segon punt, relacionat amb l'increment dels períodes de sequera i la manca de punts d'aigua permanents, es fa desitjable garantir la presència de gorgs amb aigua permanent i contemplar la possibilitat de crear-ne de nous. En cas que hi hagi afectació de grans superfícies per incendis forestals caldria fer una bona gestió de les restes de desforestació, i obertures de camins per minimitzar els aportes de sediments als corresponents cursos. Caldria evitar totalment la pesca d'aquesta espècie en l'àmbit del massís, on ja es troba prou condicionada per altres factors. El control de les espècies exòtiques és necessari, principalment en els trams baixos on l'espècie hi entra en competència directa. La pressió exercida per les espècies foranies, desplaça en part les poblacions a les parts més altes, i més exposades a eixugar-se. En aquest sentit, per a la conservació de l'espècie cal considerar els principals punts d'aigua permanent a les parts baixes del massís, com els llocs prioritaris per afavorir l'espècie.